

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2024

10721

BESIGHEIDSTUDIES
(VRAESTEL 1)

BESIGHEIDSTUDIES V1

10721A

TYD: 2 uur

PUNTE: 150

10 bladsye

X05

More Recourses

[Testpapers.co.za](https://testpapers.co.za)

[Exam Papers](#) / [Study Guides](#) / [Summaries](#) / [Tutoring](#)

[TestpapersPro.co.za](https://testpaperspro.co.za)

[Study Notes](#) / [Quizzes](#) / [Flashcards](#) / [Exam Questions](#)

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur voordat die vrae beantwoord word.

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings en dek TWEE hoofonderwerpe.

AFDELING A: VERPLIGTEND

AFDELING B: Bestaan uit DRIE vrae.

Beantwoord enige TWEE van die drie vrae in hierdie afdeling.

AFDELING C: Bestaan uit TWEE vrae.

Beantwoord EEN van die twee vrae in hierdie afdeling.

2. Lees die instruksies vir elke vraag aandagtig deur en let op wat benodig word.

Let wel dat SLEGS die eerste TWEE vrae wat in AFDELING B gekies is en die EERSTE vraag wat in AFDELING C gekies is, nagesien sal word.

3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. GEEN punte sal toegeken word vir antwoorde wat verkeerd genommer is NIE.
4. Behalwe waar ander instruksies gegee word, moet antwoorde in volsinne geskryf word.
5. Gebruik die puntetoekenning en aard van elke vraag om die lengte en diepte van 'n antwoord te bepaal.
6. Gebruik die tabel hieronder as 'n riglyn vir punt- en tyd toewysing wanneer elke vraag beantwoord word.

AFDELING	VRAAG	PUNTE	TYD (minute)
A: Objektiewe tipe vrae: VERPLIGTEND	1	30	20
B: DRIE direkte/indirekte tipe vrae KEUSE: Beantwoord enige TWEE.	2	40	70
	3	40	
	4	40	
C: TWEE opsteltipe vrae KEUSE: Beantwoord enige EEN.	5	40	30
	6	40	
TOTAAL		150	120

7. Begin die antwoord op ELKE vraag op 'n NUWE bladsy, bv. VRAAG 1 – nuwe bladsy, VRAAG 2 – nuwe bladsy.
8. Jy mag 'n nie-programmeerbare sakrekenaar gebruik.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae verskaf. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.5) in die ANTWOORDBOEK neer, bv. 1.1.6 D.

1.1.1 Hierdie Wet bevorder 'n gesonde verhouding tussen die werkgewer en werknemers in die werkplek.

- A Wet op Basiese Diensvoorwaardes (WBDV), 1997 (Wet 75 van 1997)
- B Wet op Gelyke Indiensneming (EEA), 1998 (Wet 55 van 1998)
- C Wet op Arbeidsverhoudinge (WAV), 1995 (Wet 66 van 1995)
- D Wet op Vaardigheidsontwikkeling, 1998 (Wet 97 van 1998)

1.1.2 Die tegnici by Trendy Traders het nie die vaardigheid om nuwe rekenaarprogramme te installeer nie. Dit is 'n voorbeeld van 'n ... in die SWOT-analise.

- A sterkpunt
- B swakpunt
- C geleentheid
- D bedreiging

1.1.3. Lloyd Logistics werk in die ... sektor aangesien hulle aflewering van produkte vir verskeie kliënte doen.

- A primêre
- B ekonomiese
- C sekondêre
- D tersiêre

1.1.4 Die menslikehulpbronbestuurder by Sunshine Konsultante berei 'n posontleding tydens die ...-prosedure voor.

- A werwings
- B plasings
- C keurings
- D onderhouds

1.1.5 Die ... funksie verseker dat alle dokumentasie netjies, ordelik en op 'n veilige plek gehou word.

- A finansiële
- B aankoop
- C administratiewe
- D openbare betrekkinge

(5 x 2) (10)

- 1.2 Voltooi die volgende stellings deur die woord(e) in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDBOEK neer.

stukwerk; omgewing; prestasie; Werkloosheidsversekeringsfonds; Nasionale Vaardigheidsontwikkeling; bestuur; ekonomiese; Menslike hulpbronne ontwikkeling; Vergoedingsfonds; tydverwant
--

- 1.2.1 Strydom Handelaars gebruik verpakking wat herbruikbaar is om die ... as 'n PESTLE-ontledingsfaktor te hanteer.
- 1.2.2 Die ... strategie het ten doel om werknemers se deelname aan lewenslange leer te verhoog.
- 1.2.3 Die ... is 'n verpligte voordeel wat korttermyn finansiële hulp aan werkers bied wat weens siekte nie kan werk nie.
- 1.2.4 Gehalte ... verwys na tegnieke en gereedskap wat gebruik word om die kwaliteit van 'n produk te verbeter.
- 1.2.5 Phila Vervaardigers betaal hul werkers volgens die aantal eenhede wat vervaardig word. Dit staan bekend as ... salarisbepalingsmetode. (5 x 2) (10)

- 1.3 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat ooreenstem met 'n term in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A – J) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDBOEK, bv. 1.3.6 K.

KOLOM A		KOLOM B	
1.3.1	Posbeskrywing	A	beskerm besighede teen die roekelose uitleen van geld en nie-betalende verbruikers
1.3.2	Totale gehalte bestuurstelsel	B	besighede neem hul verspreiders oor
1.3.3	Nasionale Kredietwet	C	'n opleidingsgeleentheid wat tot 'n erkende beroepskwalifikasie kan lei
1.3.4	Terugwaartse vertikale integrasie	D	beskryf die minimum aanvaarbare kwalifikasies wat vir die werk nodig word
1.3.5	Leerderskap	E	fokus op die bestuur van belangrike organisatoriese prosesse
		F	'n opleidingsgeleentheid wat vereis dat werknemers slegs eksterne praktiese kursusse bywoon
		G	beskryf die pligte en verantwoordelikhede van 'n spesifieke werk
		H	besighede neem hul verskaffers oor
		I	fokus op die bereiking van kliënte se tevredenheid en deurlopende verbetering van die besigheid se prosesse en produkte
		J	beskerm besighede teen onbillike hofbevele

(5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord ENIGE TWEE vrae in hierdie afdeling.

NOTA: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies duidelik aan. Die antwoord van ELKE vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 2 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 3 op 'n NUWE bladsy.

VRAAG 2: BESIGHEIDSOMGEWINGS

- 2.1 Noem enige VIER pilare van die Wet op Breëbasis Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB), 2003 (Wet 53 van 2003). (4)
- 2.2 Beskryf die rol van SOOO's in die ondersteuning van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling (WOV), 1998 (Wet 97 van 1998). (6)
- 2.3 Identifiseer die tipes verdedigende strategieë wat deur Bricks Vervaardigers (BV) toegepas word in ELKE stelling hieronder.
- 2.3.1 BV het sekere departemente gesluit wat daartoe gelei het dat sommige werkers oorbodig geraak het. (2)
- 2.3.2 Hulle het van hul bates verkoop wat nie meer winsgewend is nie om krediteure te betaal. (2)
- 2.4 Verduidelik die voordele van intensiewe strategieë. (6)
- 2.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

FANTASTIESE SKYFIES (FS)

Fantastiese Skyfies verkoop smaaklike vis en skyfies aan verskeie kliënte in die gemeenskap. Neo Gladde Skyfies verkoop vis en skyfies teen 'n laer prys om FS uit die mark te dryf. Sommige van FS se kliënte koop in grootmaat om die prys in hul guns te bepaal.

Identifiseer TWEE van Porter se Vyf kragte-model wat op FS van toepassing is. Motiveer jou antwoord deur aan te haal uit die scenario hierbo.

Gebruik die tabel hieronder as 'n RIGLYN om VRAAG 2.5 te beantwoord.

PORTER SE VYF KRAGTE-MODEL	MOTIVERINGS
1.	
2.	

(6)

- 2.6 Verduidelik die regte van werknemers ingevolge die Wet op Arbeidsverhoudinge (WAV), 1995 (Wet 66 van 1995). (4)
- 2.7 Bespreek die strafmaatreëls wat ondernemings in die gesig staar vir die nie-nakoming van die Wysigingswet op Vergoeding vir Beroepsbeserings en -siektes (COIDA), 1997 (Wet 61 van 1997). (4)
- 2.8 Gee besighede raad oor die strategiese bestuursproses. (6)
- [40]**

VRAAG 3: BESIGHEIDSBEDRYWIGHED

- 3.1 Noem enige DRIE aspekte wat by 'n dienskontrak ingesluit moet word. (3)
- 3.2 Brei uit oor die betekenis van *plasing* as 'n menslike hulpbronaktiwiteit. (4)
- 3.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TSHEPO VERVAARDIGERS (TV)

Tshepo Vervaardigers spesialiseer in die vervaardiging van hoë gehalte kantoorstoele. TV adverteer 'n vakante pos vir 'n produksiebestuurder in koerante.

- 3.3.1 Identifiseer die metode van werwing wat deur TV gebruik word. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal. (3)
- 3.3.2 Verduidelik die voordele van die werwingsmetode wat in VRAAG 3.3.1 geïdentifiseer is. (4)
- 3.4 Gee besighede raad oor die redes vir die beëindiging van 'n dienskontrak. (6)
- 3.5 Verduidelik kortliks die verskil tussen *gehaltebeheer* en *gehalteversekering*. (4)
- 3.6 Verduidelik die voordele van 'n goeie gehaltebestuurstelsel. (6)

- 3.7 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TIMOL ONDERNEMING (TO)

Die bestuur by TO stel onrealistiese sperdatums wat dalk nie bereik kan word nie. Die besigheid is op die punt om te sluit weens die wanbestuur van die finansies. Beleggers het hul belegging onttrek weens 'n afname in die wins van die besigheid.

- 3.7.1 Haal die impak van totale gehalte bestuur (TGB), indien besighede dit swak implementeer, uit die scenario hierbo aan. (2)
- 3.7.2 Verduidelik enige ander impak van TGB as dit swak deur besighede geïmplementeer word. (4)
- 3.8 Gee groot ondernemings raad rakende die voordele van voldoende finansiering en kapasiteit as 'n TGB-element. (4)
- [40]**

VRAAG 4: DIVERSE ONDERWERPE**BESIGHEIDSOMGEWINGS**

- 4.1 Noem enige VIER bepalinge van die Wet op Basiese Diensvoorwaardes (WBDV), 1997 (Wet 75 van 1997). (4)
- 4.2 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

AMOOJEE HANDELSONDERNEMING (AHO)

Amoojee Handelonderneming verkoop 'n verskeidenheid produkte by verskillende afsetpunte. AHO ontvang altyd voorraad laat van Freddie groothandelaars. AHO ervaar 'n afname in verkope as gevolg van onproduktiewe werknemers.

- 4.2.1 Haal TWEE uitdagings van AHO uit die scenario hierbo aan. (2)
- 4.2.2 Klassifiseer AHO se uitdagings volgens die relevante besigheidsomgewings. (2)
- 4.2.3 Noem die mate van die beheer wat AHO het oor ELKE besigheidsomgewing wat in VRAAG 4.2.2 geklassifiseer is.

Gebruik die tabel hieronder as 'n RIGLYN om VRAAG 4.2.1 tot 4.2.3 te beantwoord.

UITDAGINGS (4.2.1)	BESIGHEIDSOMGEWINGS (4.2.2)	MATE VAN BEHEER (4.2.3)
1.		
2.		

(2)

- 4.3 Bespreek die voordele van die Wet op Gelyke Indiensneming (WGI) (Wet 55 van 1998) op besighede. (6)
- 4.4 Gee besighede raad oor die stappe in strategie-evaluering. (4)

SAKEBEDRYWIGHEDE

- 4.5 Noem enige VIER bronne van interne werwing. (4)
- 4.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

NATHOO KONSTRUKSIE (NK)

Nathoo Konstruksie het Lethabo as hul nuwe vragmotorbestuurder aangestel. Die bestuur van NK het 'n induksieprogram vir Lethabo voorberei. Die program het 'n toer deur die perseel ingesluit. Hulle het verseker dat Lethabo vinnig inskakel en effektief werk. Inligting oor die besigheid se produkte het ook deel van die program uitgemaak.

- 4.6.1 Haal TWEE aspekte van die induksieprogram uit die scenario hierbo aan. (2)
- 4.6.2 Verduidelik ander aspekte wat by die induksieprogram ingesluit moet word. (4)
- 4.7 Bespreek die gehalteaanwysers van die aankoopfunksie. (4)
- 4.8 Gee die onderneming raad oor die rol van gehaltesirkels as deel van deurlopende verbetering van prosesse en stelsels. (6)

[40]**TOTAAL AFDELING B: 80**

AFDELING C

Beantwoord ENIGE EEN vraag in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van die vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord van ELKE vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 5 op 'n NUWE bladsy OF VRAAG 6 op 'n NUWE bladsy.

VRAAG 5: BESIGHEIDSOMGEWINGS (WETGEWING)

Besighede moet 'n grondige kennis dra van die Wet op Verbruikersbeskerming (WVB), 2008 (Wet 68 van 2008). Hulle moet ook verbruikers se regte in ag neem soos uiteengesit in die wet. Die implementering van die Wet kan 'n direkte impak op sakebedrywighede hê, daarom moet besighede weet hoe om aan die Wet te voldoen.

Skryf 'n opstel oor die Wet op Verbruikersbeskerming (WVB) waarin jy die volgende aspekte insluit:

- Beskryf in breë trekke die doel van die Wet op Verbruikersbeskerming.
- Verduidelik enige VIER regte van verbruikers in terme van die WVB.
- Bespreek die impak van die WVB op besighede.
- Beveel maniere aan waarop ondernemings aan die WVB kan voldoen.

[40]**VRAAG 6: SAKEBEDRYWIGHEDE (MENSLIKE HULPBRONFUNKSIE)**

Besighede volg die korrekte keuringsprosedure om geskikte kandidate aan te stel om vakante poste te vul. Hulle verseker ook dat die onderhoudvoerder sy/haar rol verstaan voordat hy/sy onderhoude voer. Ander besighede bied byvoordele as deel van hul vergoedingspakket aan. Daarbenewens het hulle grondige kennis nodig van die wetlike vereistes van 'n dienskontrak.

Skryf 'n opstel oor die menslike hulpbronfunksie waarin jy die volgende aspekte insluit:

- Beskryf in breë trekke die keuringsprosedure as 'n menslike hulpbronaktiwiteit.
- Verduidelik die rol van die onderhoudvoerder voor die onderhoud.
- Bespreek die impak van byvoordele op besighede.
- Gee besighede raad oor die wetlike vereistes van 'n dienskontrak.

[40]**TOTAAL AFDELING C: 40****TOTAAL: 150****EINDE**